

Prof. Dr. Szabó Máté
Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa
1051, Budapest, Nádor utca 22.

Kedves Biztos Úr!

A Város Mindenkié csoport (AVM) és Társaság a Szabadságjogokért (TASZ) értetlenül olvasta A koldusmaffiáról és a hiányos szabályokról szóló (AJB-2301/2010) 2010. március 18-án megjelent véleményét. Annál is inkább értetlenül fogadtuk az abban foglaltakat, hiszen tudott volt, hogy március 19-én szavaz Pécs képviselőtestülete újabb, a néma koldulást is szankcionáló rendeletről, melyet azóta el is fogadott.

Az AVM és a TASZ szerint a véleményben foglaltak összemosák a kolduló és rendkívül kiszolgáltatott emberek csoportját a „koldusmaffiában” érdekelt bűnözőkkel. Ez az összemosás véleményünk szerint érthetetlen és káros, nem veszi figyelembe a segítségkérésre kényszerülő emberek szempontját, valamint alkalmat nyújthat olyan szabályok megalkotására, amelyek állampolgári jogokat sértenek. Azok az önkormányzati rendeletek, amelyek a „néma koldulást” is szankcionálják, sértik az érintettek emberi méltóságához fűződő alkotmányos jogát, valamint nem állják ki az alapjogok korlátozásának szükségességi, arányossági próbáját sem.

A „koldusmaffia” és a „koldultatásra kényszerítés” (valójában helyesen koldulásra kényszerítés) fogalmakat valóban nem tartalmazzák statisztikai adatbázisok. Azonban alkotmányossági szempontból **azt tartják az alulírott szervezetek az igazi problémának, hogy ezek a tevékenységek a jelenleg meglévő büntetőjogi és szabálysértési eszközökkel megfelelően szankcionálhatóak** (kényszerítés, személyes szabadság megsértése stb.), így a jogalkalmazó szerveknek van, illetve volna lehetőségük fellépni ellene. Valamint a **szabálysértési törvényben és a vonatkozó kormányrendeletben meghatározott szabálysértési tényállások lehetőséget adnak a jogalkalmazóknak** arra, hogy a mások jogait sértő, kéregető emberek ellen fellépjenek.

A véleményben foglaltak szerint a „bizonytalan jogfogalmak alkalmazása veszélyezteti a jogbiztonságot”. A jogbiztonság védelme valóban kiemelkedően fontos alkotmányos érdek. Azonban álláspontunk szerint a jogbiztonságra kifejezetten káros az a gyakorlat, amely a némán kéregető, másokat nem zaklató, gyermek részvétele nélkül kolduló cselekményeket szankcionálja. Sajnálatos módon, ezt a megoldást egyre több önkormányzat veszi át. Ezzel véleményünk szerint egyfelől túllépik a rendeletalkotásra kapott jogkörük határait, másfelől nehezen alkalmazható, sőt, az eddigi tapasztalatok szerint a legritkább esetben alkalmazott szabályokat alkotnak. Az alulírott szervezetek nem azt állítják, hogy e szabályokat alkalmazni kellene a gyakorlatban, épp ellenkezőleg, ezek alkalmazhatatlanságára és alkotmányellenességre kívánjuk felhívni a figyelmet. **Álláspontunk szerint a gyakorlatban nem alkalmazott szabályok pusztán az ún. általános fenyegetettség légkörét tartják fent, s azzal sértik a jogbiztonságot, hogy alkalmazhatatlan és nem alkalmazott szabályokkal csökkentik a jogszabályokba vetett bizalmat.** Veszélyesek ezek a szabályok azért is, hiszen az általános fenyegetettség az alkotmányos jogokat egyetemesen nélkülözők társadalmában lehet csak rendteremtő erő.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosaként Ön az állampolgárok közérzetének és közlekedési biztonságérzetének romlására hivatkozik, illetve azt állítja, hogy a koldulás egyszerre jelent szociális és rendészeti problémát. Rendkívül veszélyesnek tartjuk az efféle

kijelentéseket egy olyan szövegben, ami nem teszi világossá azt, hogy a koldulni kényszerülőket kihasználó bűnelkövetőkről vagy a túlélésért kolduló, másokat nem zaklató emberekről szól. Az alulírott szervezetek szerint kívánatos volna a két probléma kör éles szétválasztása. Az utóbbi kategóriába tartozókkal szemben rendészeti megoldások alkalmazása nem segíti, sőt inkább hátráltatja a szociálpolitikai intézkedések hatékonyságát. Egyetértünk azzal, hogy a másokat zaklató módon kéregetők, illetve a bűncselekményeket elkövetők ellen rendészeti úton is fel kell lépni. **Azonban elhibázottnak tartjuk alkotmányos alapjogok, alkotmányellenes jogalkotási eljárásban történő korlátozását az állampolgárok vélt közérzetének és közlekedési biztonság érzetének romlásával indokolni.** Az a határozott véleményünk, hogy ezen érvek **nem állnak ki az alkotmányosság próbáját**, hiszen e szerint kizárólag akkor lehet alkotmányos jogokat korlátozni, ha ez más ilyen jog vagy alkotmányos közérdek érdekében szükséges, s a korlátozásnak arányban kell állnia a védeni kívánt érdekekkel.

Azonban nem az Országgyűlési Biztos Hivatala az egyetlen olyan alkotmányosság felett örködni hivatott intézmény, amely álláspontunk szerint nem megfelelően foglalkozik a kérdéssel. **2005-ben a TASZ és a Menhely Alapítvány Alkotmánybíróságon támadta meg Szeged és Kaposvár néma koldulást szankcionálni kívánó rendeleteit.** Azonban az eltelt 5 évben **nem született döntés e fontos kérdésben**, miközben egyre több önkormányzat hoz súlyos problémákra látszat megoldásokat kínáló szabályokat.

Alulírott szervezetek arra kérjük a Biztos Urat, hogy **adjon ki a különböző problémaköröket világosan elhatároló, azokra az alkotmányos alapjogok talaján álló megoldási javaslatokat sürgető állásfoglalást.** Kérjük, mindezt azért is hiszen 2010. januárjában a Hajléktalanokért Közalapítvány Kuratóriuma az Országgyűlési Biztos Hivatala munkatársainak ítélete a „Hajléktalan Emberért Díjat”, s meggyőződésünk, hogy nem az ilyen, álláspontunk szerint zavaros és káros vélemények kibocsátásával váltak érdemessé munkatársai ezen elismerésre.

2010. április 8.

A Város Mindenkié csoport

Társaság a Szabadságjogokért

A kiadvány hiteléért felel:

dr. Dénes Balázs

Elnök

Társaság a Szabadságjogokért